

političku afilijaciju i rad posle rata, funkcije koje je zauzimao, angažman na mestu bana, podbana ili upravnika grada Beograda itd. Kao izvore za biografije autori su koristili arhivsku građu, memoarsku građu, štampu, službene listove i glasnike kao i relevantnu istoriografsku i drugu literaturu. Autori biografija su: dr Predrag M. Vajagić, dr Milan Gulić, MA Rade Ristanović, Nebojša Stambolija, prof. dr Momčilo Pavlović, MA Nemanja Mitrović, dr Gregor Antoličić, dr Stjepan Matković, dr Milutin Živković, dr Stipica Grgić, dr Božica Slavković Mirić, MA Momir Ninković.

Poslednju celinu knjige predstavljaju *Prilozi*. Prvi deo iznosi za svaku od 9 banovina: geografsku kartu, imena i prezimena banova sa vremenom njihove službe, *ličnu karte banovine* sa statističkim podacima o površini, broju kuća i domaćinstava, polnoj, verskoj i jezičkoj strukturi stanovništva sa grafičkim prikazima, imena srezova kao i gradova sa brojem stanovnika. Za kraj istaknuti su i grafički prikazi pismenosti stanovništva prema polu, kao i socijalna struktura (zanimanja) stanovništva banovine. Drugi deo priloga sastoji se od tekstova zakona, uredbi i pravilnika. Među njima su: „Zakon o nazivu i podeli Kraljevine na upravna područja“, „Zakon o banskoj upravi“, „Uredba o Banovini Hrvatskoj“ i drugi.

Biografski leksikon *Banovi Kraljevine Jugoslavije* predstavlja značajan doprinos u izučavanju političke i činovničke elite Kraljevine Jugoslavije, kao dobar primer zajedničkog rada istoričara Srbije, Hrvatske i Slovenije. Najveću korist od ovog dela mogu imati autori koji se bave istorijom jugoslovenske monarhije, njenim političkim ali i društveno-ekonomskim životom.

Miloš Čorbić

Jugoslavija i Poljska. Odnosi u XX veku. Međunarodni tematski zbornik radova, urednici prof. dr Momčilo Pavlović, dr hab. Andrzej Zaćmiński, Nebojša Stambolija, Beograd, Institut za savremenu istoriju, Institut za istoriju i međunarodne odnose Bidgošć, 2019, 404.

U okviru započete saradnje Instituta za istoriju i međunarodne odnose Univerziteta Kazimira Velikog iz Bidgošća i Instituta za savremenu istoriju iz Beograda objavljena je i šesta po redu knjiga na temu jugoslovensko-poljskih odnosa.

Ova knjiga pod naslovom *Jugoslavija i Poljska. Odnosi u XX veku* donosi radove koji su u skraćenom obliku izlagani na naučnoj konferenciji

održanoj u Beogradu 27–28. septembra 2018. godine. U knjizi se ukupno nalazi 28 radova, 13 su napisali srpski, 12 poljski autori i po jedan autori iz Slovenije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Uključivanjem istoričara iz regiona započeta bilateralna saradnja je prerasla u multilateralnu.

Radovi u knjizi su grupisani hronološki, na međuratni, ratni i posleratni period, a na kraju je nekoliko radova interdisciplinarnog i opšteg karaktera. O međuratnom periodu je pisalo sedmoro autora. Agnieszka Rypel je nastavila sa analizom „Dnevnika Bidgoskog“ ovoga puta obrađujući političke odnose u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca u prvoj deceniji postojanja te države kroz tekstove pomenutog časopisa. Prenos posmrtnih ostataka generala Jožefa Bema kroz Jugoslaviju 1929. godine obradio je Dragan Teodosić. O dopisniku *Politike* iz Varšave Grgi Zlatopero pisao je Bojan Simić, a Srđan Mičić o jugoslovenskom poslanstvu u Varšavi u međuratnom periodu. Kolega iz Hrvatske, Slaven Kale, piše o reakcijama u hrvatskoj javnosti na pripojenje dela Šleske Poljskoj 1938. godine, a Enes Omerović iz Sarajeva je napisao veoma interesantan rad o Janu Konopki, Poljaku iz okoline Prnjavora, koji je „hajdukovao“ u Bosanskoj Krajini tridesetih godina XX veka. Poslednji rad iz međuratnog perioda je od kolege Ratomira Milikića, koji donosi studiju o Poljacima koji su dobili jugoslovenska odlikovanja u navedenom dobu.

Temama iz perioda Drugog svetskog rata bavilo se dvoje autora: Nataša Miličević, koja nam donosi uporednu analizu odnosa nemačkih okupacionih vlasti prema poljskoj i srpskoj inteligenciji i Jacek Tebinka, koji raspravlja o mogućim efektima savezničkog desanta na Balkanu i učešću Poljaka u operacijama britanske obavestajne službe.

Najveći broj radova odnosi se na period posle Drugog svetskog rata i na analizu različitih aspekata političkih, vojnih i kulturnih odnosa: *Slika političkog života u Jugoslaviji – stav poljske političke emigracije u Velikoj Britaniji iz 1945. godine* (Tadeusz Wolsza); *Jan Karol Vende. Prvi ambasador Republike Poljske u Narodnoj Republici Jugoslaviji* (Paweł Wawryszak); *Spoljna politika Jugoslavije u razdoblju 1948–1956. iz ugla poljske političke emigracije u Londonu* (Paweł Bielicki); *Poljski odgovor na početak jugoslovenskog sukoba sa Informbiroom* (Maja Lukanc); *Struktura ibeovaca u Jugoslaviji s posebnim osvrtom na Poljake na Golom oto-*

ku (Srđan Cvetković); *Operativno i fizičko osiguranje bezbednosti poseta Josipa Broza Tita 1946–1975.* (Andrzej Zaćminski); *Saradnja jugoslovenske i poljske automobilske industrije tokom 1960-ih i 1970-ih godina* (Ranka Gašić); *Delegacija PURP na VIII kongresu SKJ 1964. godine* (Vladimir Cvetković); *Politika DR Nemačke prema Jugoslaviji za vreme vladavine Valtera Ulbrihta* (Michał M. Kosman); *Jugoslovenska percepcija Petog kongresa PURP 1968.* (Miomir Gatalović); *Pogled iz Beograda na burna zbivanja u Varšavi početkom 70-ih godina prošlog veka* (Dragan Bogetić); *Odnosi između Saveza pisaca Jugoslavije i Poljske 1955–1980: stručna saradnja i politički nesporazumi* (Slobodan Selinić); *Jugoslovensko-poljski odnosi u 1986. godini* (Nebojša Stambolija); *Jugoslavija i poljsko-jugoslovenski kontakti u Poljskoj filmskoj hronici 1944–1994.* (Zdzisław Biegański).

Na kraju knjige nalazi se nekoliko radova koji obrađuju teme interdisciplinarnog karaktera: *Sedišta jugoslovenskih diplomatskih i konzularnih predstavništava u Varšavi u XX i na početku*

XXI veka (Marek G. Zieliński); *Buđenje osećanja nacionalnog ponosa putem osebe-uzora u poljskim udžbenicima* (Teresa Maresz); *Slika Jugoslavije u turističkom diskursu. Semantika i aksiologija* (Małgorzata Święcicka i Monika Peplińska); *Ljubomir Durković Jakšić i Poljska* (Dragomir Bondžić); *Regionalna politika u Jugoslaviji i Poljskoj posle Drugog svetskog rata – sličnosti i razlike* (Maria Ewa Szatlach).

Ova saradnja svojom dugotrajnošću i istrajnošću uspostavlja određene standarde i postavlja se kao uzor kako sistematski istražiti odnose dvaju naroda i zemalja. Objavljene knjige predstavljaju naučni doprinos koji je postao nezaobilazan u projektima i istraživanjima, a knjige se već citiraju i traže od naučnika ne samo iz naših dveju zemalja. Sa velikim zadovoljstvom naglašavamo da će se istraživanje jugoslovensko-poljskih odnosa nastaviti. Krajem septembra 2019. godine održana je nova konferencija u Bidgošću. Radovi sa te konferencije biće objavljeni u novoj, sedmoj knjizi, u toku 2020. godine.

Paweł Wawryszuk